

Õiguskantsler

Riigikogu õiguskomisjon
õiguskomisjon@riigikogu.ee

Teie nr

Meie 19.05.2023 nr 16-4/230694/2302715

Ettekanne

Austatud õiguskomisjoni esimees

Toetudes põhiseaduse § 139 lõikes 2 õiguskantslerile antud võimalusele, juhin Riigikogu XV koosseisu õiguskomisjoni liikmete tähelepanu mõnele küsimusele, mis on õiguskantsleri töös silma jäänud. Kõigi nende probleemide lahendamine eeldab kehtivate õigusaktide muutmist.

Toimingupiirangud korruptsioonivastases seaduses

Palju probleeme ja segadust tekitavad praktikas [korruptsioonivastase seaduse](#) (KVS) toimingupiiranguid reguleerivad sätted. Juhtisin samale küsimusele Riigikogu tähelepanu 2018. aastal õiguskantsleri tegevuse [aastaülevaadet tutvustades](#). Kuivõrd toimingupiirangu rikkumise eest on ette nähtud karistus, siis peab lubatu ja keelatu vahetegu olema seaduses selge ja üheselt mõistetav.

Näiteks põhjustab küsimusi üksikotsustuse tegemine iseenda suhtes, kui ametiisiku ja juriidilise isiku seos tuleneb ametiisiku ametikohustustest. Sellises olukorras on ametiisik, kes on määratud riigi või kohaliku omavalitsuse äriühingu, mittetulundusühingu või sihtasutuse juhtimis- või kontrollorgani liikmeks ja ta ei tea, millise otsuse tegemisel ta peab ennast taandama ja millal mitte.

Samuti on ebamäärane KVS § 11 lõike 1 punktis 3 toodud toimingupiirangu kohaldamise alus, mille järgi peab ametiisik ennast otsuse või toimingu tegemiselt taandama, kui ta on teadlik korruptsiooniohust. Korruptsioonioht on üldine ja määratlemata mõiste, mistõttu on ametiisikult sageli keeruline eeldada, et ta pidi olema teadlik korruptsiooniohust.

Korruptsioonivastases seadusest juhendumisel on probleeme ka arstidel. Toimingupiirangud ei peaks kohalduma juhul, kui arstid osutavad tervishoiuteenust või teevad sellega lahutamatu seotud toiminguid. See puudutab olukordi, kus arst tegeleb vahetult patsiendi diagnoosimise ja ravimisega, kui patsient on tema lähedane (KVS mõttes seotud isik). Leian, et erinevate tõlgenduste vältimiseks tuleks täiendada KVS § 11 lõiget 3 selliselt, et toimingupiiranguid ei kohaldataks tervishoiuteenuse osutamisele tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 2 lõike 1 mõttes ning tervishoiuteenuse osutamisega lahutamatu seotud otsustele ja toimingutele.

Arstidel ja teistel tervishoiutöötajal peab olema võimalik keskenduda ravimisele ja seda tööd ei tohiks häirida korruptsioonivastase seaduse tõlgendamise probleemid ega selle tõttu tekkivad erimeelsused. Seadusest tulenevad kohustused, mille rikkumise eest on ette nähtud karistus, peavad olema väga selged.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Kinnipeetavate õigused

[Vangistusseaduse](#) (VangS) § 90 lõike 3 lause 1 ja lõige 5 kohustavad vanglateenistust hoidma vahistatuid kogu vahi all viibimise aja (mis võib vältida kuid või aastaid) lukustatud kambris ning tõkestama vangla eri kambrites viibivate vahistatute omavahelist suhtlemist. Piiranguid rakendatakse kõigile vahistatutele, isegi kui pole ohtu, et läbiviidava kriminaalmenetluse huve võidakse kahjustada

Õiguskantsler pöördus juba 2014. aastal Riigikogu poole [ettepanekuga](#) muuta vangistusseaduse § 90 lõikeid 3 ja 5 nii, et VangS võimaldaks vahistatute suhtlust piirata paindlikult, arvestades konkreetse inimese vahi alla võtmise põhjust, läbiviidava kriminaalmenetluse asjaolusid ja kulgu ning tegelikku vajadust piirata vahistatu suhtlemist teiste vahistatute ja kinnipeetavatega.

Riigikogu toetas ideed ja Riigikogu aseesimees tegi õiguskomisjonile ülesandeks algatada vastav eelnõu. Seda pole siiani tehtud.

Olen [korduvalt](#) juhtinud justiitsministri tähelepanu sellele, et pikaajalise kokkusaamise ruumide kasutamise eest tasu võtmine ei soodusta kinnipeetava suhtlemist oma perekonna, sugulaste ja teiste lähedastega ning võib viia kinnipeetavate sotsiaalsete sidemete katkemiseni.

Pikaajalised kokkusaamised toimuvad vaid lähedaste pereliikmetega, soodustavad vanglas viibija heade peresuhete säilitamist ning suunavad kinnipeetavat õiguskuulekalt käituma. Kui pikaajaline kokkusaamine jääb toimumata sest kinnipeetav või tema lähedane ei suuda kokkusaamise ruumide kasutamise eest tasuda, tekitab see ühiskonnale kokkuvõttes suuremat kahju. Lastele ja teistele pereliikmetele on samuti oluline kohtuda oma lähedasega, kes viibib vanglas. See on nende õigus.

Ruumide kasutamisele justiitsministri [määrusega](#) kehtestatud hinnad pole paljudele kinnipeetavatele ja vahistatutele ning nende peredele taskukohased. Võiks kaaluda jätta pikaajalise kokkusaamise kulude seast välja kokkusaamise ruumide kasutamise kulu (VangS § 25 lg 4).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: justiitsminister

Marju Agarmaa 693 8447
Marju.Agarmaa@oiguskantsler.ee

Indrek-Ivar Määrts 693 8406
Indrek-Ivar.Maarits@oiguskantsler.ee

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8404
Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee